

Галина Бойко

Національний університет «Львівська політехніка»

УКРАЇНЬСКА МОВА В БЕЛЬГІЇ. ПЕРШІ КРОКИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ МОВИ

Метою дослідження є ознайомити студентів та викладачів із українськими діючими товариствами, колективами та організаціями на франкомовній території Бельгії, а також надати інформацію про навчальні джерела для вивчення української мови як іноземної.

Відстань від України до Бельгії – 1933,8 км, повітряним транспортом – 1201,61 км.

Дипломатичні відносини між Бельгією та Україною були встановлені в 1992 році. Бельгія має посольство в Києві, Україна має посольство в Брюсселі і два почесних консульства (в Антверпені і Монсі). Хоча політично дві країни тісно не пов'язані, вони мають довгу історію економічної інтеграції та торгівлі; бельгійські інвестиції відіграють вагомую роль у сучасній українській економіці. Важливо продовжувати зміцнювати відносини між Україною та Бельгією, а також розвивати хороші відносини з усіма сусідніми країнами.

Станом на 1989 рік у Бельгії налічувалося близько 3 тис. українців, які приїхали сюди в основному після 1945 року. На сьогодні українська громада складається з нащадків представників першої і другої хвилі еміграції і налічує близько 4 тис. осіб. Вони зайняті переважно в різних галузях промисловості та сфери обслуговування. Лікарі, адвокати, інженерно-технічні працівники високого рівня становлять їх незначну частку. Українська громада не має помітного впливу на економічне та політичне життя країни. Водночас за понад 60 років існування українськими громадськими організаціями та об'єднаннями накопичено цінний досвід громадсько-суспільної та культурно-освітньої діяльності, спрямованої на збереження української культури, мови, звичаїв та традицій, національної самобутності. За останні роки в Бельгії значно зросла кількість українських трудових мігрантів, яка може складати близько 8-9 тисяч осіб. Самі ж українці підраховали, що з них лише 1 200 осіб вільно володіють українською мовою. Місцями компактного проживання українців у Бельгії традиційно були і залишаються регіони країни навколо міст Монс, Шарлеруа, Генк, Льеж, Ено та Лімбург.

Представники новітньої еміграції здебільшого проживають в районі Антверпена, у Брюсселі та Левені.

У 1947-49 рр. створений Український допомогивий комітет (УДК), який мав 26 філій і три станиці з чотирма тисячами членів, понад 10 хорів, танцювальних і драматичних гуртків. Значний вплив на виховання молоді в українському дусі мали Бельгійсько-український хор імені Тараса Шевченка, музично-вокальний ансамбль «Явір», танцювальна група «Полтава» з провінції Лімбург, які здобули популярність не лише в Бельгії, а й у Франції, Німеччині, Люксембурзі, Австрії, де вони неодноразово виступали з концертами.

Активну громадську діяльність сьогодні здійснюють такі організаційні інституції, як Український допомогивий комітет (УДК), Об'єднання українок Бельгії (ОУБ), Союз українців у Бельгії (СУБ) та Союз української молоді в Бельгії (СУМ). Діяльність зазначених малочисельних об'єднань і організацій координується Головною радою українських громадських організацій Бельгії (ГРУГОБ), яку впродовж багатьох років очолює Омелян Коваль. Він же є головою УДК. Надаючи значної уваги національному вихованню української дітвори й молоді, дбаючи про організацію літніх та зимових таборів, три крайові організації – УДК, ОУБ і СУМ – придбали 1966 року оселю Франкополе, розміщену на десяти гектарах у мальовничих Арденнах. На території цього виховно-відпочинкового центру впродовж багатьох років неодноразово відбувалися молодіжні літні табори, зимові курси українознавства для студентської молоді, а також різні наради, з'їзди й конгреси українських організацій. Наприкінці 1970-х рр. українські організації почали згортати свою діяльність. Це було насамперед пов'язане зі зміною поколінь. Краще збереглись релігійні організації, оскільки священики відзначалися великою активністю і прагнули згуртувати українців навколо церкви. Діяльність українських церков – православної і католицької – також перебуває під егідою ГРУГОБ. Православну громаду УАПЦ в місті Генк започатковано 1948 року. На сьогодні православну парафію обслуговує диякон Віталій Дерев'янка. Зведена 1988 року православна церква Святого Михаїла в Генку стала головним центром відзначення й святкування в Західній Європі тисячолітнього ювілею хрещення України-Русі. Побудована на кошти української громади в місті Генк, церква стала не лише місцем релігійних відправ українців, а й осередком збереження та пропагування культури, історії, традицій та звичаїв українського народу. При церкві діє музей виробів сучасного українського

прикладного мистецтва. Тут періодично влаштовують різноманітні виставки (українських писанок, вишивок, ікон, листівок, декоративного мистецтва тощо), відбуваються концерти артистів з України. Так, коштом православної громади в місті Генк видано пісні з репертуару відомого українського кобзаря і лірника Василя Нечепи, який виступав тут з добродійними концертами. Другим помітним духовним осередком української громади в цьому місті є греко-католицька парафія Св. І. Хрестителя. 22 квітня 2001 року в приміщенні церкви відбулось офіційне відкриття виставки українських вишиваних ікон та образів з колекції музею Львова. Ця культурно-мистецька подія проходила під патронатом посла України в державах Бенілюкс Володимира Хандогія, апостольського екзарха українців-католиків у державах Бенілюкс, Франції та Швейцарії Михаїла Гринчишина та архієпископа Лондонського і Західноєвропейського та Австралійсько-Новозеландського (УАПЦ в Діаспорі) Іоана Дерев'янки. Варто зазначити, що обидві українські церкви є архітектурними окрасами міста Генк. Вони занесені до багатьох туристичних довідників, ці культурно-релігійні центри охоче відвідують офіційні делегації, групи іноземних туристів, гості міста.

Українці, що живуть у Бельгії, також отримали можливість навчати своїх дітей в українській недільній школі, що відкрила свої двері для школярів у вересні 2009 року. В новій українській школі, що заснована при парафії святого князя Володимира Української греко-католицької церкви, поки що діятиме два класи. Діти розподілені не за віковою категорією, як це є в загальноосвітніх школах, а в залежності від рівня знань української мови. Раз на тиждень вони вивчатимуть такі дисципліни, як українська мова та література, народознавство та основи християнської віри. Підручники закуповувалися коштом парафії в Україні і переправлялися «народною поштою» – автобусами. Отримала школа на свято і подарунок від української влади – посол України в Бельгії привіз ящик з книжками та CD з матеріалами, присвяченими українській культурі та традиціям. Директор школи, отець Олег Зимаєв, вважає, що українська школа в Бельгії потрібна перш за все самій Україні, адже в Бельгії підрастає нове європейське покоління з серцем, яке любить Україну. Він також повідомив, що до школи надійшов запит від чиновників Європейських інституцій про можливість вивчати українську мову. А тому з кінця вересня при школі відкриється доросла секція.

Українська громада в Бельгії і далі прагне зберегти своє національне обличчя та духовну самобутність у країні проживання в

умовах іншомовного оточення, вона впродовж багатьох років сприяла тому, щоб Україна стала незалежною, а сьогодні у свій спосіб долучається до творення сучасної демократичної держави.

На думку керівників українських релігійних конфесій, українці, які залишились у Бельгії для постійного життя, нині живуть розсіяно, і лише рідна церква зберігає їх від повної денационалізації. Виросло молоде покоління громадян українського походження, яке здобуло освіту в бельгійських вищих навчальних закладах. Сьогодні в Бельгії вже працюють лікарі, інженери, адвокати, професори українського роду. Молодь дедалі рідше ходить до церкви й пасивно ставиться до участі в церковному житті обох парафій.

В силу історичних обставин сучасну українську діаспору умовно поділяють на дві категорії: повоєнну, яка сформувалася у 1940-х роках із числа примусово вивезених з України в Німеччину та насильницьки переміщених осіб, та так звану новітню діаспору (четверта хвиля), формування якої припадає на початок 1990-х років. На сьогодні представники повоєнної діаспори складають незначну частину (близько 500 осіб) від загальної кількості українців, що постійно проживають у Бельгії (1 500 осіб).

Внаслідок значних міграційних процесів 1950-60 років в історичномонаціональному бельгійському суспільстві сьогодні присутні чимало представників інших національностей, які походять з країн Близького Сходу, Африки та Східної Європи. Однак, великою мірою завдяки толерантній національній політиці Бельгії та високому економічному розвитку країни, представники цих груп населення ніколи не висували претензій щодо певного національно-культурного відокремлення. Ця ситуація також стосується і української діаспори, у ході розвитку якої фактично ніколи не виникало потреби забезпечення прав, які часто пов'язуються зі статусом національної меншини.

Організації українців Бельгії

Спілка українців Бельгії. Створена у 1949 році.

Chemin de la Cure d'Air, 15 B-7021 Havré

Tél.: 065 31 33 37 Fax: 065 39 23 95

E-mail: w.kotlar@hotmail.com

Асоціація «Свята Софія». Створена у 1948 році.

Голова – Фірман Петро

Binnenlaan 33, B-3600 Genk, Belgique

Tel.: (32) 473969825 Fax: (32) 89845177

E-mail: firman@firman.be

Спілка українок Бельгії. Створена у 1948 році.

Голова – Билина-Шаповал Галина
51, rue Bois d'Avroy Liège B-4000
Tél/Fax: 04/252 23 62 E-mail: schapoval.h@unitedtelecom.be

Спілка української молоді Бельгії. Створена у 1948 році.

Голова – Бойко Данило
Impeleer 178, B-1600 Sint-Pieters-Leeuw
Tél.: 02 377 49 25 E-mail: danylo.b@scarlet.be

Асоціація «Барвінок». Створена у 2002 році.

Голова – Оксана Сенничак
Lange Lozanastraat 13-2018, Atwerpen
Tél/Fax: 03 237 30 66 E-mail: ots.oksana@skynet.be

**Товариство українців Бельгії. Створено у 2007 році
(правонаступник ГРУГОБ).**

Почесний Голова – Коваль Омелян
Голова – Венгринович Віталій
72, Bld. Charlemagne B-1040 Bruxelles
Tél/Fax: (2)331 28 75 E-mail: vitali@telenet.be

**Бельгійсько-Українська асоціація соціокультурних обмінів та
гуманітарної допомоги. Створена у 1993 році.**

Président – Бойко Іван
Half-Maarstraat, 15 B-3000 Leuven
Tél.: 016/22 48 71 Fax: 02/377 45 25

**Апостольська візитатура для українців Бельгії. Створена у 1960
році.**

Голова – Бойко Іван
Half-Maartstraat, 15 B-3000 Leuven
Tel: 016/22 48 71 Tél/Fax privé: 02/377 45 25

Український центр «Народний дім»

Голова – Халабурда Іван
Torenlaan 96 B-3600 Genk
Tél.: 089/32 20 60

Український дім в Кольфонтені

Голова – Дуда Михайло
Rue du Berchon, 71 bis
B-7340 Colfontaine (Wasmès) Tél.: 065/63 02 22

Українська школа в Антверпені

Директор – Данилюк Микола
Lange Lozanastraat 13-2018, Atwerpen
Tél/Fax: 03 237 30 66
E-mail: danyluk@skynet.be

Український вокально-музичний гурт «Явір»

Керівник гурту – Когут Павло
Tél.: 016/26 08 95; 02/377 49 25

Бельгійсько-український хор ім. Тараса Шевченка

Керівник хору – Світий-Вандам Мішелін
Rue Catherine de Savoie, 13
B-5000 Namur
Tél.: 081/74 59 21

Український хор «Світанок»

Душпастирство Брюсселя Св. Володимира
Jettelaan 225, B-1090 Brussel
Tél.: 02 426 85 16 Fax: 02 421 76 95

Релігійно-культурний центр Св. Софії

Голова – Когут Христина
Rue Huy 15 A
4570 Marchirr
Tél./fax: 04/278 37 55

Центр освіти та дозвілля української молоді Бельгії

Francoполе 390 route de Ster
B-4970-Francochamp/Ster
Tél/Fax: (87) 275 099

Навчальні україномовні посібники для франкомовних

1. Авраменко Л. Новий французько-український та українсько-французький словник / Л. Авраменко. – Харків : Світовид, 2002. – 894 с.
2. Бусел В. Великий французько-український словник / В. Бусел. – К.: Перун, 2011. – 1504 с.
3. Венгренівська Г. Французько-український фразеологічний словник / Г. Венгренівська, М. Венгренівська. – К.: Рад. школа, 1987. – 236 с.

4. Danylchenko O. L'ukrainien. Cours d'initiation pour francophones (Українська мова. Курс для франкомовних початківців) / O. Danylchenko. – Paris: L'Harmattan, 2009. – 300 с.
5. Koptilov V. Parlons ukrainien: langue et culture / V. Koptilov. – Paris: L'Harmattan, 2009. – 250 с.
6. Lysenko N. O. Parlez ukrainien. Cours pour débutants / N. O. Lysenko. – Paris: L'Harmattan, 2010. – 240 с.
7. Yatsynska O. Méthode d'ukrainien / O.Yatsynska, E.Pierro. – Paris- Sorbonne : L'Harmattan, 2011. – 212 с.

-
1. Алексеев О. Україна на зламі історичних епох / О. Алексеев, С. Кульчицький, А.Слюсаренко. – К., 2000.
  2. Вибори в Україні 1994 року. – 2-ге вид., доп. – К., 1995.
  3. Дужий П. Українська справа: вчора і сьогодні / П. Дужий. – Л., 2002.
  4. Енциклопедія українознавства: у 10-х томах / Головний редактор Володимир Кубійович. – Париж; Нью-Йорк: Молоде життя, 1954-1989.
  5. Історія України: нове бачення / Під ред. В. Смолія. – Т. 2. – К., 1996.
  6. Коваленко А. Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: теорія і практика / А. Коваленко. – К., 2002.
  7. Кульчицький С. Вибір України: Північноатлантичний альянс чи Слов'янський союз? / С. Кульчицький // Політика і час. – 1999. – № 3. – С. 55.
  8. Кульчицький С. Утвердження незалежної України: перше десятиліття / С. Кульчицький // УІЖ. – 2001. – № 2. – С. 4.
  9. Литвин В. Політична арена України. Дійові особи та виконавці / В. Литвин. – К., 1994.
  10. Литвин В. Україна: хроніка поступу. 1991—2000 / В. Литвин. – К., 2000.
  11. Маруняк В. Українська еміграція / М. Маруняк. – Мюнхен, 1985.
  12. Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. – К., 2002.
  13. СУМ на чужині : збірник-альманах. – Лондон, 1954; Правильник Юнацтва СУМ. – Брюссель, 1961; Під прапором

- СУМА. – Нью-Йорк, 1964; Правильник Дружин СУМ. – Брюссель, 1967; Матеріали 10 Конгресу СУМ. – Брюссель, 1973.
14. Україна за роки незалежності. – К., 2002.
  15. Українська еміграція. Історія і сучасність. – Л., 1992.
  16. Горгота О. Нація в умовах сьогодення / О. Горгота. – Уряд. Кур'єр. – 2005. – 29 січня.